

(hekayə)

İş yoldaşımın atası axşam yatdı, səhər oyanmadı. Ailə çəş-baş qaldı ki, "Nooldu buna birdən-birə?!". Həkim çağırıldı. O, bildirdi ki, narahatlığa ehtiyac yoxdur. Kişinin ürəyi yatıb. Çarə nədir! Heç kim Ulu Tanrının əmrindən yaxasını qurtara bilməz. Onun da ömrü bu günə qədər imiş. Ailə dəfnə hazırlıq görməyə başladı. Məclis quruldu, süfrəyə çay dəskahı düzüldü. Eşidən-bilən, qohum-əqraba, dost-taşılar, yaxından-uzaqdan mərhumla vidalaşmağa gəldilər. Qonaqlar çox olduğundan molla səs ucaldını quraşdırdı. O, dini hədisləri söylədikcə, məclis əhli də gələn çayları qəbul edirdilər.

İş yoldaşım iki-üç nəfər qəbristanlığa adam göndərdi ki, qəbir qazınsınlar. Orada bildirdilər ki, qəbir yerinin qiyməti iyirmi min manat olub. Qəbir qazanlardan biri gəlib iş yoldaşıma dedi:

- Ağəli müəllim, deyirlər ki, qəbir yerinin də qiyməti qalxıb iyirmi min olub, nə edək, qazaq, qazmayaq?

- Ayə, siz nə danışsınız?! İyirmi minə də qəbir yeri olar?

- Bizlik nə var, Ağəli müəllim?!

- Dayanın görüm mollaya tapşırım dəfni bir balaca ləngitsin.

O, mollanın qulağına nə dedisə, molla da hədisini dayandırır:

- Əziz məclis əhli, Ağəli müəllimin qardaşı Türkiyədən təzəcə təyyarəyə minib, sizdən xahiş edirəm ki, bu istiyə bir az da dözüb gələnə gözləməliyik. - deyəndə məclis əhli də razılaşırlar.

Ağəli başçının yanına şikayətə gəlir. Rayon İcra Aparatında bildirirlər ki, başçının qəbulu həftənin beşinci günüdür. Ağəli hirsənərək "ay alçaqlar, ay pambıqla baş kəsənlər, ay rüşvətخورlar, bu yayın istisində meyit də dörd-beş gün evdə qalar?!". Dedilər o bizlik deyil.

Ağəli kor-peşman evə qayıdır. O, tövşüyə-tövşüyə palatkaya daxil olub üzünü camaata tutub:

- Ay camaat, ay sizə qurban olum, bu da illər uzunluğunda arzuladığımız müstəqillik. Ay millət, fikir verin, bir meyidi dəfn etməyə üçün məndən iyirmi min manat pul istəyirlər. Belə də haqsızlıq, belə də saymamazlıq, belə də soyğunçuluq olarmı?!

Bir anın içində yas məclisi qeybət yerinə çevrildi. Mərhum rayonda nüfuzlu ağsaqqal olduğundan yas məclisinə dövlət qulluqçularından da çox adamlar gəlmişdilər. Ölkənin dini qurumlar nümayəndəsi Pirəli, millət vəkili Şiraslanov da məclisdə iştirak edirdilər.

Mərhumun qapıbir qonşusu əl ağacından birtəhər tutub ayağa qalxdı və üzünü mollaya tərəf tutdu:

- Ay molla qardaş, olarmı çox hörmətli qonağımız olan axund Pirəliyə bir sual verim?

- Niyə olmur?! Buyurun!

- Hörmətli axund, bir neçə il bundan əvvəl siz - ölkənin din xadimləri xalqa müraciət etdiniz ki, israfçılığa yol verməmək üçün çalışın məclisdə yalnız çay, halva, çörək-pendir və tərəvəzdən başqa bahalı yeməklər olmasın! Elə deyilmi?

- Bəli, belə bir müraciət eləmişdik. - deyəndə axund qoca kişinin sözünü təsdiqlədi.

- Ay sağ olun! Elə isə süfrəmizə nəzər salın görün təklifinizi xalq necə qəbul edib?!

- Çox yaxşı qəbul ediblər, hamınıza dərin minnətdarlıq!

- Onda bu sualıma da cavab verin.

- Buyurun, ağsaqqal!

- Cavab verin görüm, niyə yuxarıların iradə və təkliflərini aşağı təbəqə cəmlə-başla yerinə yetirir, amma biz aşağı təbəqənin ərizə və şikayətlərinə baxan olmur? Ay sizə qurban olum, iyirmi minə də qəbir olar?! O sahibkarlardan birinə on il həbs versəniz, sizi inandırım O Bir Allaha, onda sonra bir köpək oğlu qəbir yerinin qiymətini qaldırmaz. - Camaat xorla: Tövbə heç kim qaldırmaz!

Kimsə yerindən replika ataraq: - Belə getsə biz də ölümlə hindlilər kimi yandırılıb külünü hara gəldi atmağa məcbur oluruq! - deyəndə qoca kişinin çox xoşuna gəldi və - Ay sağ ol oğlum, lap yerində dedin.

- Axund qardaş, bəlkə biz də hindlilər kimi edək?

Axund Pirəli:

- Əstəğfərullah, siz nə danışsınız?!

Onda müsəlmançılığımız harda qalır?

- Onda camaata bir tədbir görün ki, qəbir yerinin qiymətini günü-gündən qaldırmasınlar.

Sonra bir müəllim söhbətə qarışaraq:

- Mən bu yaxınlarda Türkiyədə hüsr yerində oldum. Olduğum rayonun bələdiyyəsi Olduğum rayonun Bələdiyyəsi Cənnətoğlu da oraya gəldi. O, əvvəlcə molladan bir fatihə xahiş elədi ki, Utanmayın, belə hadisə olanda bizə xəbər verin ki, ehtiyacı olana yardım edək! - deyib cibindən iki min türk lirəsi mərhumun oğluna verib bir stəkan da ehsan çayı içib, icazə alıb sağollaşmış getdi. İnandırım sizi O Bir Allaha, sevindiyimdən gözlərim doldu. Axı bu gözəl adət bizlərdə niyə yoxdur?

Kimsə yerindən - Ay sağ olmuşlar, bizimkilər az qalır ki, ehsana yığılan yardım pulunu oğurlayıb aradan çıxınsın.

Hər məclisdə siyasətdən dəm vuran biri də - Müasir dünyada elə bir ölkə yoxdur ki, respublikamızı tanımasın. Ölkəmizin sürətlə inkişaf etməsini, şəhərlə-kənd arasındakı fərqin aradan qaldırılmasına, Bakının möcüzələr şəhərinə çevrilməsini bütün dünya bilir, amma onu bilmirlər ki, bu cür varı-halı olan ölkədə bir qəbir yerinin qiyməti iyirmi min manata satılır. Camaatın stabil işi ol-

Yas məclisi

sa bəlkə də bu qiymətə razılaşmaq olardı amma ki...

Bütün mənəli ömrünü o şəhərdə, bu şəhərdə bazar alveriylə məşğul olub, indi isə əsəb xəstəliyinə tutulan qoca bir kişi də - Vallah bu haqsız dünyadan başım çıxmır. İmperiya dövründə mən demək olar ki, hər bir respublikada olmuşam. Xristian kənd və şəhərlərindəki kilsələrdə olmuşam. Camaat kilsələrə gəlib dua edər, şam yandırır, nəzirlərini verərdilər. Bir gün şəhərin baş keşişindən soruşdum:

- Ata keşiş, bu yığılan nəzirləri kimə, hara və necə xərcləyirsiniz?

- Oğlum, biz bu yığılan pulları bir qayda olaraq kasıb-küsuba, tənha yaşayanlara, ailə başçısını itirənlərə, Rusiya naminə müharibələrdə şəhid olanların ailələrinə, qocalar evinə, xəstəxanalara, əlillərə, evi olmayan səfillərə və bu kimi ehtiyacı olanlar xərcləyirik və aydan-aya əvvəlcə baş keşişə, sonra isə dövlət başçısına hesabat veririk.

Gözəlliyə fikir verin! Elə isə mənim də axund Pirəliyə belə bir sualım var.

- Cənab axund, əvvəlki illərə qarışmayaq. müstəqillikdən sonra ölkəmizin hər bir kənd və şəhərlərində yeni-yeni məscidlər tikildi. Hər məscidində qarşısında sağ və solunda bir dənə nəzir qutusu qoyuldu. Bundan başqa pirlərimizdən, ziyarətə yerlərdən yığılan milyonlarla pullar hara və kimin ciblərinə getdiyini deyə bilərsinizmi?

- ...

Gördülər ki, axund bu suala cavab vermək istəmir, hövsələdən çıxan tapança Veyis:

- A sizə qurban olum, deməz axı, çünki o pullardan ona da çatır. Bir din xadimlərindən biri desin ki, bu yığılan pulla filan ailə başçısını itirənə yardım edilib, filan şəhid ailəsinə yeni ev verilib, o qədər zirzəmilərdə yaşayan Qarabağ əlilləri var ki, nə deyim. Ay camaat tiksələr də heç kim inanmaz, çünki bu bizdə bineyi-başdan belə gəlib, belə də gedəcək, yüz də özümüzü cıraq, Vallah xeyri yoxdur, Billah xeyri yoxdur!..

Hər yas məclisində mollaya sual verən Gödək Səməd də:

- Ay molla, bunlara çox da söz verib qanımıyı qaraltma. Görürəm hər danışan özündən yekə söz danışır. Sözü qısa məni də o pullu yerə qoysalar mən də o pulları xırd edərəm. Çünki tamah bizdə hər şeydən güclüdür, inan buna! Mən də yalnız onu demək istəyirəm ki, qəbir yerlərini alqı-satqı ofisinə çevirməyin, başqa millətlərdən ayıbdır. Bu millətimi-

zin adına, ölkəmizin adına, xalqımızın adına ləkə gətirməsin. Çox maraqlıdır, nə təhər olur ki, qəbir yerlərinin qiymətini iyirmi minə (bəzi yerlərdə 25-30) satılır, bundan din xadimlərinin, eləcə də dövlət rəhbərlərinin xəbəri olmur?! İnanma daşa dönsün.

Məclisin şirin yerində bir nəfər yanında oturana:

- Ay heyvan, bu zəhrimar papirosu az çək dana, bizi boğdun axı!

Siqaret çəkən də:

- Sən mulla, kim danışsa da sən lal ol! Sən də imperiya dövründə "ZAQS" a girən gənclərə dövlət tərəfindən qızıl üzük hədiyyə verərdilər. Amma sən selsovet biz "ZAQS" a girəndə bizə üzükləri vermədin. Amma sabahısı bacım oğlunun və gəlinin barmağına iki üzük taxdın. Onda bir cütü bizim idi, sən də belə qaniçən idin ay selsovet.

Bu zaman molla hirsənərək:

- Bəsdirin daha, bura yas məclisidir! Bir-birinizin ayıbını açmayın. Bu Ağəli necə oldu görəsən? Qardaşı Türkiyədən gəldimi, cənazəni haqq yerinə qoyaq

Çay paylayanlardan biri gəlib mollaya bildirdi ki, qardaşı gəlib, cənazəni qaldırmaq vaxtıdır. Molla qalxdı, qardaşlar hərəsi bir yandan köməkləşib cənazəni bayıra çıxartdılar. Molla qapıda meyyid namazı qılıb mərhumu götürdülər. Cənazəni qəbristanlığa gətirdilər, amma

bilmədilər ki, harada dəfn eləsinlər. Ağəli tövşüyə-tövşüyə gəlib mollaya dedi ki, sahibkar qəbir pulunu almamış mənə yer vermədi, orada qazılmış bir qəbir var, eyni ölçüdə, aparaq ora basdıraraq, sonra qəbir qazdırıran adamla razılaşırdı. Nə isə, mərhumu bir təhər dəfn elədilər. Molla gəlib qapı duası oxuyub, sonra çörək kəşib "Bismillah" deyib camaatı ehsan yeməyə dəvət elədi. Yemək vaxtı dostumun qardaşı mənə:

- İşimiz yaman pisdir.

- Niyə? - dedim.

- Qəbristanlığın sahibi Ağəlini yaman yanıyır, deyir ki, iyirmi mini axşama qədər verməsə öldürəcəm.

Söhbəti molla da eşitdi və:

- Eşidirsənmi ay deputat - cənab Şiraslanov, söhbət var ki, sahibkar mərhumun oğlu Ağəlini öldürmək istəyir. Ay cənab vəkil, sizdən çox xahiş edirik ki, bu qəbir yerinin qiymətini öz arşınımla ölçməyin. Siz ayda iyirmi mindən çox pul alırsınız, amma eləsi var iyirmi manat da almırlar. Siz məmurların varınız var ki, yüz min də istəsələr verərsiniz. Sizdən çox xahiş edirik ki, işləməyənəri, kasıb-kusubları, ailə başçısını itirənləri, əlilləri də nəzərə alın, xalq arasında düşmənçilik, narazılıq salmayın.

Millət vəkili Şiraslanov ağzındakı loxmanı udub, bir qurtum su içib:

- Mən bu məsələni sabah Milli Məclisdə gündəmə gətirərəm.

Epiloq: Axşam xəbərlərdən eşitdim ki, qəbir yerinin üstündə dava düşüb, sahibkar Ağəli adlı bir nəfəri tapança ilə elə qəbristanlıqda öldürüb.

Samil Şəfəqli

yaşırı

AY və JB-nin üzvü